

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КОМУНІКАБЕЛЬНОСТІ У ДІТЕЙ РІЗНОГО ТИПУ ТЕМПЕРАМЕНТУ

Темперамент – найбільш стійка характеристика особистості людини, яка майже не змінюється впродовж життя і виявляється у всіх сферах життєдіяльності. Для того, щоб допомогти дитині оволодіти арсеналом навичок, які потрібні для успішного особистісного зростання, дорослі повинні знати індивідуально – психологічні особливості кожної дитини, мати знання про психологію певного вікового періоду та знати, як особистісні характеристики впливають на становлення дитини.

Щоб мати можливість знайти своє місце в житті, учень сучасної школи має володіти певними вміннями, зокрема, бути комунікабельним, контактним у різних соціальних групах, уміти працювати в колективі, у різних галузях, різних ситуаціях, легко запобігати та виходити з будь-яких конфліктних ситуацій. Кожна людина унікальна і неповторна. Спостереження за людьми показують, що одні люди збуджуються сильно, діють енергійно, інші – слабо та в'яло. Дехто відрізняється врівноваженістю поведінки, не виявляє зовні своїх почуттів, інші за аналогічних умов зразу діють швидко та нервують. Одні емоційно вразливі, почуття їх виявляються сильно і тривають довго, інші – спокійно ставляться до навколишніх подій, слабо реагують на них, їх почуття неглибокі та нетривалі.

Особливості розвитку комунікабельності у дітей різного типу темпераменту досліджували ряд науковців. Свої доробки даній проблемі присвятили такі психологи як: Б.М Теплов, В.Д. Небиліцин, В.С. Мерлін, Л.В. Волинська, Г.С. Костюк, В. Маценко, М.І. Цимбалюк, О. Шаран та ін [1].

Комунікативна сторона спілкування тісно пов'язана з обміном інформацією. Спілкування – це не тільки прийом та передача інформації, а й стосунки принаймні двох осіб, де кожна є активним суб'єктом взаємодії. Існує дуже багато засобів передавання інформації партнеру по спілкуванню. До них належать: мовлення, паузи в мовленні, якість голосу, тональність, жести, міміка, пантоміміка, сміх, контакт очей у візуальному спілкуванні та ін. Їх поділяють на дві групи – вербальні (словесні) й невербальні.

Дитина-сангвінік легко встановлює взаємостосунки, хоче постійно спілкуватися і цього ж вимагає від оточуючих. Взаємостосунки вирізняються легкістю, розумінням, толерантністю, компромісністю, оптимізмом, життєрадісністю. На взаємостосунки холерика з оточуючими впливають такі його риси, як: збудливість, активність, висока емоційність, нестриманість, нетерплячість, запальність, ініціативність, енергійність, непосидючість, невтомність. Взаємостосунки дитини-флегматика будуються на основі таких рис як: повільність, небажання спілкуватися, врівноваженість, постійність,

відданість, нерішучість, недовірливість, пасивність. Суттєво на взаємостосунки флегматика та інших людей впливає одноманітна міміка та невиразне, не емоційне мовлення. Діти-меланхоліки будують взаємостосунки залежно від особистісних рис, які притаманні їм. Це такі як: сором'язливість, точність, знижений настрій, невпевненість, мовчазність, мрійливість, млявість, замкненість, песимістичність. Також на взаємостосунки впливають невиразні, не чіткі рухи та тихий голос.

Усі типи темпераменту мають свої позитивні та негативні сторони. Так, позитивні якості холерика – активність, пристрасність, енергійність; сангвініка – рухливість, емоційність, чуйність; флегматика – витримка, спокій; меланхоліка – глибина та стійкість почуттів, емоційна чутливість. Разом з тим холерика можуть бути нестриманими, різкими, афективними; сангвініки – недостатньо зосередженими, легковажними та поверховими; флегматики – млявими, байдужими; меланхоліки – сором'язливими, замкнутими. А тому, завдання педагогів полягає в тому, щоб виявити особливості прояву темпераменту дитини та, спираючись на його позитивні сторони, намагатися перебороти негативні прояви. Наприклад, виховання може привчити холерика до стриманості у вияві своїх почуттів, яка йому не властива, а меланхолік може стати більш сміливим та рішучим у вчинках [2].

Для визначення типу темпераменту та прояву комунікативних здібностей, можна застосувати ряд психодіагностичних методик, зокрема, нами запропоновані наступні: тест для визначення потреби у спілкуванні (ПС), тест "Чи вмієте ви контролювати себе у спілкуванні?", тест-опитувальник «Ері » за Г. Айзенком, методика визначення типу темпераменту.

Поведінка дітей визначається не темпераментом, не типом нервової системи, а суспільними умовами життя, всією системою відношень людини до дійсності. Темперамент хоча і виявляється в поведінці та діяльності, але не визначає їх. Темперамент є лише підґрунтям для формування характеру, риси якого відіграють провідну роль у поведінці та діяльності людини. Потрібно пам'ятати, що чисті типи трапляються рідко. Найчастіше вони змішані.

Література

1. Адам'янц Т. Що таке комунікативні навички / Т. Адам'янц // Відкритий урок. – 2010. - №6. – С.32-35.
2. Комарніцька Т. Темперамент і методи визначення його складових / Т. Комарніцька // Шкільний світ. – 2017. - №3. – С.15-20.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>